

6.2.2025

Valtionvarainministeriö
Kirjaamo, Valtionvarainministeriö

Viite: Lausuntopyyntöne 20.12.2024 VM088:00/2024

Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle makeisten ja suklaan arvonlisäverokannan muuttamista koskevaksi lainsäädännöksi (VM088:00/2024)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi makeisten ja suklaan arvonlisäverokannan muuttamista koskevassa hallituksen esityksessä.

THL kannattaa edellä mainittua fiskaalista haittaveroa ja pitää sitä oikeansuuntaisena. Lakiehdotus on kuitenkin kapea-alainen, koska se kohdistuu vain makeisiin, suklaaseen ja suklaata/kaakaota sisältäviin elintarvikkeisiin.

THL ehdottaa, että täyskylitolituotteet rajataan pois lakiehdotuksesta, koska niiden käyttö tukee hammasterveyttä.

THL kannattaa kokonaisvaltaista, hallituksen esitystä selvästi laajalaisempaa terveysperusteista verotusta ja sen valmistelun käynnistämistä. Tällöin korkeampi verokanta toteutuisi niiden elintarvikkeiden osalta, jotka sisältävät runsaasti tyydyttynyttä rasvaa, suolaa ja sokeria. Samanaikaisesti voitaisiin laskea peruselintarvikkeiden verotusta tai poistaa ALV kokonaan terveyttä edistävästä ja ympäristön kannalta kestävästä peruselintarvikkeista (kasvikset, täysjyväviljavalmisteet, marjat ja hedelmät). Terveysperusteisen verotuksen avulla voitaisiin tukea terveyden tasa-arvoa ja väestön siirtymistä kohti terveellisempiä ja kestävämpiä ruokavalioita.

6.2.2025

Hallitusohjelmaan kirjattu sokeria sisältävien virvoitusjuomien verotuksen korottaminen ja porrastaminen sokeripitoisuuden mukaan on vasta ensimmäinen askel terveysperusteisen verotuksen suuntaan.

Myös Maailman terveysjärjestö (WHO) suosittelee elintarvikkeisiin kohdistuvaa terveysperusteista verotusta, joka on jo voimassa joissakin maissa (Cochrane katsaus 2020). Unkarissa elintarvikkeiden sokeripitoisuuden portaittainen verottaminen vähensi korkeamman verotuksen piiriin kuuluvien elintarvikkeiden kulutusta noin 4 %.

Lainsäädännöllä tulisi kannustaa elintarviketeollisuutta kehittämään terveyttä edistäviä vaihtoehtoja. Terveysperusteinen verotus puolestaan kannustaa väestöä vähentämään epäterveellisten elintarvikkeiden kulutusta, koska se lisää kuluttajien tietoisuutta siitä, että epäterveellisten ruokien ja juomien säännöllinen nauttiminen ei kuulu terveyttä edistävään ruokavalioon.

THL suosittelee, että pelkkien fisikaalisten verotuuottojen sijaan huomioitaisiin väestön terveyttä ja hyvinvointia edistävän ravitsemuksen tuomat pitkän aikavälin säästöt terveydenhuollon kustannuksissa.

Suomalaisten ruokavaliot sisältävät terveyden kannalta liikaa suolaa ja kovaa rasvaa sekä liian vähän ravintokuitua. Liiallinen sokerin saanti heikentää väestön ruokavalioiden ravitsemuksellista laatua. Ruokavaliolla on vaikutusta väestön sairastavuuteen ja sitä kautta terveydenhuollon menoihin sekä väestön toiminta- ja työkykyyn. Lihavuus ja siihen liittyvät sairaudet ovat yleistyneet viime vuosikymmeninä aiheuttaen merkittäviä terveydenhuollon kustannuksia. Vuonna 2017 tyypin 2 diabeteksen hoito maksoi 2,5 miljardia euroa. Lihavuus ja vaikea lihavuus lisäävät noin 40 % terveydenhuollon suoria kustannuksia normaalipainoon verrattuna.

6.2.2025

Veropoliittisilla ratkaisuilla tulee edistää ruokaympäristöä, joka tukee väestön terveyttä ja ekologista kestävyyttä.

Hinnan lisäksi runsas tarjonta ja markkinointi lisäävät epäterveellisten elintarvikkeiden kulutusta. Mikään yksittäinen toimi ei riitä, vaan uudistuksia tulisi kohdentaa koko ruokajärjestelmään terveyttä edistävien ja kestävien ruokavalintojen tukemiseksi.

Pääjohtaja

Mika Salminen

Johtaja

Otto Helve

SIGNATURES**ALLEKIRJOITUKSET****UNDERSKRIFTER****SIGNATURER****UNDERSKRIFTER**

This documents contains 3 pages before this page

Dokumentet inneholder 3 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 3 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 3 sider før denne side

Detta dokument innehåller 3 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende